

RAPPORT

Liberal politik för turism

2010-07-29

Förord

Turism gör det möjligt att ta del av allt det vårt fantastiska land har att erbjuda. Liberal politik för turism ska underlätta för företagarna och resenärerna. Det handlar om företagens möjligheter att växa och utvecklas, resenärernas möjligheter att forma sin resa och att undanröja hinder för en positiv upplevelse. Vi ska stödja och underlätta för en innovativ turism med högt kunskapsinnehåll och förädlingsvärde. Det kräver bra kommunikationer, kunniga människor och en företagspolitik som gör att det värt att våga och satsa på idéer.

Turism är redan idag en näring att räkna med. År 2008 utgjorde turism hela 2,86 procent av BNP – och det är en näring som växer. Sysselsättningen har ökat med drygt 20 procent sedan 2000. Det kan jämföras med den totala sysselsättningen i Sverige som växt med cirka sex procent under samma period¹. Bara under åren 2007 till 2008 ökade intäkterna från utländsk konsumtion i Sverige med 90,9 miljarder, det är en ökning med 8,4 procent. Även svenskarnas konsumtion ökade, med 104,8 miljarder, det vill säga 4,1 procent².

Begreppet turism innefattar enligt internationellt vedertagna definitioner aktiviteter vid en resa utanför den vanliga omgivningen och som innefattar en övernattning³. I praktiken handlar det om att resa, bo, äta och att göra. Alla dessa delar måste klaffa för att ett resmål ska väljas, oavsett om resan görs i affärs- eller nöjessyfte. Detta gör behovet av samverkan större än i många andra branscher. Det är också en näring som innefattar många olika sorters kunder, företag och branscher vars verksamheter påverkas av många olika politikområden. Förslagen i denna rapport spänner därför över allt ifrån skattepolitik till kulturpolitik.

Utöver turismnäringens tillväxtpotential behandlas näringen såväl nationellt som på EU-nivå som ett specifikt område, på samma sätt som exempelvis energipolitiken. Ett samlat grepp om turism är därför en förutsättning för att kunna föra en strategisk politik inom området. Denna rapport består av såväl nya förslag som ett urval inom relaterade områden.

Som ett led i arbetsprocessen har besök gjorts hos företagare och organisationer i tre län; Jämtland, Värmland och Dalarna. Dessa besök har gett värdefulla bidrag och infallsvinklar till ämnet.

Målet är att identifiera en politik som på olika sätt utgör ett smörjmedel för innovativa företagare som vill växa inom turismbranschen.

Liselott Hagberg (fp)

---

¹Tillväxtverket, webb Fakta och statistik om turism

² Årsbokslut för svensk turism och turistnäring 2008 – Turismens effekter på ekonomi och sysselsättning 2008

³ Enligt Världsturismorganisationen (World Tourism Organisation, UNWTO) är en turist:

” [...] en person som för nöjes skull är minst tio mil från sin folkbokföringsadress under minst 24 timmar, enligt den kategorisering som är underlag för beräkningar av turistnäringens statistik.” Se även Fakta om svensk turism och turistnäring, Tillväxtverket.

Folkpartiet vill:

Kunskap för turism

- Entreprenöriellt tänkande ska genomsyra hela utbildningssystemet
- Stärkt internationellt perspektiv och mer språk i skolan
- Lärande för ett yrkesliv inom branschen

Nya och växande företag

- Främja tillgången till riskvilligt kapital och ta bort de krångliga fåmansbolagsreglerna (3:12) och ersätt den med schablonbeskattning
- Fri fondering upp till 5 miljoner kronor för bättre möjlighet att växa med egna pengar
- Översyn av de olika momssatser som turistnäringen har att förhålla sig till

Tid och kraft för utveckling

- Livslångt lärande, kompetensutvecklingskonton också för småföretagare
- Utveckla lärlingssystemet och ta hänsyn till småföretagares situation när ersättningen för att ta emot en lärling bestäms
- Gör det billigare att anställa. Vi vill i ett första steg reducera arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter för de första 300 000 i lönesumma

Riv murarna

- Gör det lättare för utomeuropeiska medborgare att resa in i EU
- Dialogen mellan turismindustrin och Trafikverket kan bli ännu bättre
- Fortsätt konkurrensutsätta transportsektorn och pröva nya finansieringsmetoder, såsom OPS, offentlig-privat samverkan
- Bort med hinder för funktionsnedsatta, om nödvändigt med hjälp av nationella satsningar
- Inför euron – Sverige bör gå med i valutaunionen fullt ut

Kultur som attraherar

- Stärk stödet till regionala och lokala kulturinstitutioner
- Gör kultursponsring avdragsgill
- Skapa nationella evenemangscentrum, inom sport, kultur och internationella möten
- Utforma regelsystemen i vår natur så att de gynnar naturturismen

Matlandet Sverige

- Yrkehögskola och fortsatt fokus på kvalitet i högskolans utbildningar
- Lyft tillsynen av livsmedelsproducenter till regional nivå för att möjliggöra specialisering
- Se över möjligheterna att tillåta gårdsförsäljning utan att riskera Systembolagets monopol

Besöksnäringens platta paket

Inte alla innovationer är högteknologiska. Gem, post-it-lappar och Ikeas platta paket är alla exempel på enkla idéer som visat sig framgångsrika. Också besöksnäringen är fylld av den här typen av framgångsidéer. Som att exportera is från Torne Älv till hela världen, för det är vad ishotellets grundare Yngve Bergqvist gör idag. Eller att bygga upp ett helt western-samhälle mitt ute i den småländska landsbygden, som Big Bengt Erlandsson gjorde på 60-talet.

Men det är inte alltid dragplåster inom näringen är resultat av en ensam entreprenör med en djärv ide. Lika ofta växer verksamheter fram tills de plötsligt en dag utgör ett kluster som i kraft av sitt antal drar besökare. Ett exempel är Visbys utveckling till feststad under 70-talet. Även producenter kan dra besökare till orter, som exempelvis polkagrisarna i Gränna och dalahästarna från Nusnäs.

Den här typen av tillväxtmotorer och viktiga arbetsgivare på sina respektive orter går inte att planera fram. Det vi som politiker kan göra är att uppmuntra människor att våga genomföra sina idéer, tillåta misslyckanden och inte sätta käppar i hjulen. Besöksnäringen är trots allt en bransch som i sin grundläggande karaktär är en förkroppsligad dröm – drömmen om en upplevelse.

Entreprenöriellt lärande i skolan

Ett viktigt steg på vägen är att sluta utbilda barn och ungdomar för anställning enbart, utan också släppa fram den kreativitet och äventyrlust som skapar framtidens entreprenörer. Folkpartiet vill bland annat att utbildningens mål i skolans styrdokument ska definieras om från anställningsbarhet, till försörjning genom anställning eller företagande. Detta kräver också kompetensutveckling av lärare inom området entreprenörskap och entreprenöriellt lärande, liksom en ökad samverkan mellan skola och näringsliv.

Innovationsutveckling inom tjänstesamhället

Tjänster utgör en allt större del av det som produceras idag. För att möta framtidens utmaningar behöver vi veta mer om hur innovation skapas i tjänsteekonomin, bli duktigare på att möta de behov som finns och bättre tillvarata utvecklingsmöjligheterna. Affärsmodell, organisation och kommunikationskanaler blir en allt viktigare del av själva produkten. Därför bör vi satsa på att bli duktigare inom dessa områden.

Minskad byråkrati och snabba besked

Lika viktigt som främjande är också arbetet med att undanröja hinder. Nya innovativa idéer innebär också nya scenarier som varken lagstiftare eller tillsynsansvariga hade förutsätt. Vilka byggregler gäller exempelvis vid ett bygge av ett temporärt ishotell? Går det verkligen att tillämpa livsmedelsreglerna på hantverksmässig traditionell livsmedelstillverkning? Det är viktigt att de regelverk vi har också erbjuder öppningar för det vi idag inte vet om att det kommer att finnas.

Kunskap för turism

Precis som i andra branscher går det trender i besöksnäringen. Något nytt måste hela tiden utvecklas eller upptäckas för att sticka ut i floran av mål som lockar potentiella kunder. Precis som i andra delar av samhället ställer kunderna större krav på interaktivitet och delaktighet i upplevelsen. Globaliseringen flyttar turister från hela världen närmare turistmålen, samtidigt ställs än högre krav på att synas. Nya koncept och internationella varumärken är på gång även inom denna bransch.

Entreprenöriellt tänkande ska genomsyra hela utbildningssystemet

En mycket hög andel av turistföretagen i Sverige är ensamföretagare eller har ett fåtal anställda. Det ställer stora krav på kunskap inte bara inom det egna produktområdet utan också inom marknadsföring och paketering liksom förmåga att hitta strategiska samarbetspartners. En turistattraktion kan ju vara så mycket. Såväl Gränna (polkagrisar) och Nusnäs (dalahästar) har byggt upp sitt varumärke kring produkter. Ishotellet i Jukkasjärvi har istället bedrivit ett aktivt pr-arbetet internationellt. Entreprenöriellt tänkande, förmåga att marknadsföra liksom förmåga att utveckla idéer och koncept är grunden i alla dessa initiativ.

Folkpartiet vill därför att entreprenöriellt lärande ska genomsyra utbildningen, målen i skolans styrdokument ska vara försörjning och inte som tidigare anställningsbarhet, lärare ska få kompetensutveckling och samverkan mellan skola och näringsliv ska öka. Det är bra om eleverna ges utrymme att starta och driva företag inom ramen för ordinarie kurser på gymnasiets program. Det ger erfarenheter som kommer vara till stor nytta för såväl framtida entreprenörer som anställda.

Stärkt internationellt perspektiv och mer språk i skolan

Vi behöver också stärka vår förmåga att se på vårt land från ett utifrånperspektiv för att kunna identifiera vad som är intressant, för vilka och hur de ska informeras. Det internationella perspektivet kan stärkas på många sätt, men en viktig nyckel är språket. Genom att stärka språket i skolan stärker vi också våra möjligheter till kommunikation och kulturell förståelse. Folkpartiet vill satsa mer på språk i skolan bland annat genom att kinesiska så småningom ska bli ett nytt gymnasiespråk.

Lärande för ett yrkesliv inom branschen

Turismens tjänster behöver fyllas med högkvalitativ kompetens, vare sig det gäller en operaföreställning, en guidad tur vid ett historiskt monument eller ett interaktivt upplevelsecentrum. Genom den forskning som genomförs på våra universitet och högskolor uppnår vi det djup vi behöver för att bli världsledande inom den speciella tjänstenäring som turism är. Kvalitén i de turismrelaterade yrkesutbildningarna är av yttersta vikt för såväl branschens attraktivitet som dess framtida utveckling. Men även bredd behövs. Många turistmål i Sverige befinner sig långt från större städer. Därför är en bra skola i hela landet med väl utvecklade kontakter med näringslivet, liksom möjlighet till lärlingsutbildning av avgörande betydelse för turistföretagens möjligheter att rekrytera kvalificerade medarbetare.

Nya och växande företag

Nya och växande företag kräver en bra grogrund. Det måste finnas tillgång till riskvilligt kapital för dem som vill satsa, reglerna ska vara transparenta och enkla och det ska vara möjligt för företagare att lägga undan i ladorna under goda år, för att kunna använda under de

sämre åren. Detta är viktigt inte minst för turistföretagare som verkar i branscher där yttre faktorer som väder och vind spelar en större roll än för andra.

Främja tillgång till riskkapital och slopa krångliga fåmansbolagsregler

Många företagare inom turistnäringen vittnar om svårigheterna att få lån eller på annat sätt kapital till sina idéer. Detta hindrar såväl skapandet av nya som tillväxt i befintliga företag. I de tidiga skedena är även tillgången till kompetent kapital, det vill säga kapital kopplat till expertis och managementstöd, av oerhörd vikt. Vi vill därför göra det mer attraktivt att satsa sina privata pengar i eget, anhängigt eller annans företag. Bland annat vill vi införa ett riskkapitalavdrag och göra det möjligt för affärsänglar att skjuta upp reavinstantbeskattningen vid återinvestering i andra onoterade företag. Även nivån på kapitalinkomstskatten bör sänkas. Dessa förändringar bör göras stegvis och i förvisning om att de blir kvar över tid, för att minska den osäkerhet förändringar skapar för företag.

Folkpartiet vill även förenkla de komplicerade fåmansbolagsreglerna (de s.k. 3:12-reglerna). Dessa finns till för att reglera hur mycket av vinsten i ett fåmansbolag som får tas ut som inkomst av tjänst respektive inkomst av kapital. Alliansregeringen har genomfört förenklingar av systemet under mandatperioden, men det är fortfarande svårt för företagaren själv att förstå hur reglerna ska tillämpas. Det är inte rimligt att ha en sådan lagstiftning. Därför bör den ersättas med schablonbeskattning.

Växa med egna pengar – fri fondering upp till 5 miljoner kronor

Många verksamheter inom turism är väderberoende. Det innebär höga intäkter vissa år och förlust andra. Därför har också många företagare inom näringen efterlyst möjlighet att sätta av vinster i periodiseringsfonder. För att underlätta för företagare att själva bygga upp en ekonomisk trygghet för de tunga åren föreslår vi därför fri fondering upp till 5 miljoner kronor.

Översyn av de momsattser som turistnäringen har att förhålla sig till

Momsen bestäms i hög utsträckning utifrån EU-regler. Det finns därför begränsade möjligheter för oss att påverka. Samtidigt har turistnäringen på grund av de många olika tjänster som kan ingå i ett upplevelsepaket många olika momsattser att förhålla sig till. Detta leder till såväl gränsdragningsproblem som upplevd inkonsekvens. Trots möjlighet till nationella momsattser för vissa tjänster, sätts de flesta momsattser inom EU. Det innebär att våra möjligheter att påverka är begränsade. Vår långsiktiga strävan är dock att underlätta för företagarna, och minska gränsdragningsproblematiken. Därför vill vi inom Folkpartiet göra en översyn av de momsattser som turistnäringen har att förhålla sig till.

Moms i paket

I ett turistpaket ingår många olika momsattser, persontransport 6 %, guidning 25 %, boende 12 eller 25 %, mat 12 eller 25 %, en kulturaktivitet 0, 6 eller 25 %, och så vidare. Tidigare skiljde man även på skidlift 12 % och andra sport- och fritidsaktiviteter 6 %, men den skillnaden har Alliansen åtgärdat. Om en tjänst ingår som en mindre del i en annan mer dominerande tjänst kan momsen sättas på den dominerande tjänsten enbart. Det innebär att guidning på en rundtur skulle kunna betraktas som en persontransport och därmed beskattas med 6 %. Ingår däremot fler tjänster kan resan komma att betraktas som en resetjänst och ska då beskattas med 25 %. För turistföretag med många komplicerade avvägningar och hög vinstmarginal kan det däremot vara mer fördelaktigt att beskatta en schablonvinstmarginal på 13 % av slutpriset, med 20 % vilket motsvarar ett momspålägg om 25 %. Andra saker man behöver ta hänsyn till är andelen inköpta respektive egenproducerade tjänster, liksom

momssatser i olika länder. Tolkningen av var gränserna ska gå flyttas kontinuerligt på grund av nya regler och nya tillämpningar.

Tid och kraft för utveckling

Med fler och växande företag kommer också fler i arbete, något som sker i rask takt inom turistnäringen. Ändå finns det anledning att se över regelverken som påverkar turistföretagens möjligheter att anställa. Enmansföretagare är vanligt liksom säsongsanställningar eller tidsbegränsade anställningar. Entreprenörerna själva kombinerar ofta företagandet med anställning. Här har många förbättringar gjorts, bland annat kan företagare som förlorat sin kompletterande anställning och behöver arbetslöshetsersättning, under vissa förutsättningar, fortsätta driva sitt företag vidare som bisyssla. Det har också blivit lättare för företagare att göra uppehåll i sin näringsverksamhet och få arbetslöshetsersättning. Den höga andelen småföretagare ställer också höga krav på att de ungdomar som utbildas faktiskt är redo för arbetsmarknaden. Möjligheterna till lärlingsutbildning såväl inom ramen för gymnasieprogram som utanför är en viktig ingrediens, liksom hög kvalitet i utbildningarna.

Kompetensutvecklingskonton också för småföretagare

En mycket hög andel av turistnäringens företagare är enmansföretagare, då är det tufft att finna tid och kraft för utveckling. Folkpartiet driver sedan länge möjligheten för arbetstagare att spara i kompetenskonton. Detta borde också vara möjligt för småföretagare.

Utveckla lärlingssystemet och ta hänsyn till småföretagare när ersättningsnivån bestäms

Att ta emot praktikanter och lärlingar eller låta högskolestudenter skriva sitt examensarbete i samarbete med företaget är också ett sätt att utvecklas. Många små företag har dock svårt att avsätta den tid som den här typen av samarbeten kräver. Samtidigt har många skolor svårt att hitta företag med vilka de kan samarbeta. Vi vill gärna uppmuntra praktiskt arbete under studietiden, liksom lärlingssystem också utanför ramen för gymnasieprogrammen. Därför vill vi inom Folkpartiet utveckla lärlingssystemet, samt att hänsyn tas till småföretagares situation när ersättningen för att ta emot en lärling bestäms

Billigare att göra sin första anställning

Att gå från att vara ”sin egen” till att ta in sin första anställda är inte bara en stor kostnad. Det innebär också att företagaren tar på sig ett stort ansvar för en annan person som i hög grad är lagreglerat, liksom att administrativa kostnader uppstår. Det är därför rimligt att införa en reduktion, ett grundavdrag på arbetsgivaravgiften på en summa som motsvarar den först anställda. Vi föreslår därför att arbetsgivaravgiften reduceras med 10 procentenheter för de första 300 000 kr i lönesumma.

Riv murarna

För företag inom turismnäringen är det av yttersta vikt att kunderna kan ta sig till sitt resmål på ett smidigt sätt. Det måste bli lättare för turister från exempelvis de nya tillväxtländerna att komma till Sverige som turist, även utan att resa med en anordnad grupp. Samverkan mellan Trafikverket, transportföretagen och övriga företag inom turistnäringen kan utvecklas för att underlätta resandet. Detta gäller inte minst de resenärer som har någon typ av funktionsnedsättning.

Gör det lättare för utomeuropeiska medborgare att resa in i EU

Det måste bli lättare för turister från exempelvis de nya tillväxtländerna att komma till Sverige som turist. Därför arbetar vi i Folkpartiet liberaler för att underlätta för utomeuropeiska medborgare att resa in i EU, även utan att resa med en anordnad grupp

Dialogen mellan turismindustrin och Trafikverket kan bli ännu bättre

Infrastrukturen är helt avgörande för god turismutveckling. Trafikverket (tidigare Vägverket) påbörjade för ett par år sedan projektet "Vägen som stöd för turistnäringen". I dialog med ett par utvalda regioner har man identifierat förslag på hur infrastrukturen kan bidra till att stötta turistnäringen. Det har handlat om attraktiva vägar och cykelleder mellan turistmål, vägvisning, pausslingor längs med europaväg för ett sänkt tempo och möjlighet att se något intressant. Även när det gäller flexibilitet vad gäller skyltar pågår ett omställningsarbete mot mer samverkan med näringslivet. Detta arbetssätt är något vi gärna vill uppmuntra mer av.

"Under högsäsong är det tio gånger mer trafik på de här vägarna än vad det är under icke-turistsäsong"

Lennart Helsing, på Vägverket region mitt om vägarna till fjällen i Dalarna intervjuas i tidningen Allt om motor.

Fortsätt konkurrensutsätta transportsektorn och pröva nya finansieringsmetoder, såsom OPS, offentlig-privat samverkan

Att infrastrukturen är ett offentligt ansvar behöver inte alltid innebära att staten ska äga eller bygga den. Folkpartiet uppmuntrar ett ökat inslag av privat finansiering i infrastrukturen, så kallad offentlig-privat samverkan, OPS. Det kan gälla såväl för att skapa resurser till nya vägsträckningar, stamnät för bredband eller sträckningar inom kollektivtrafiken. En större del av kollektivtrafiken borde också konkurrensutsättas. Det skulle kunna innebära såväl nya sträckningar som större variation i sätt att resa, vilket kan appellera till turister.

Nationell satsning för att få bort hinder för funktionsnedsatta

Att som funktionshindrad resa och besöka turistmål kan ibland vara besvärligt. Informationstjänster som Tillgänglighetsdatabasen för Västsverige utgör bra hjälpmedel. Målsättningen är dock att få bort hinder som finns runt om i samhället. Folkpartiet är sedan länge pådrivande för att leva upp till nationella handlingsplanens mål att bygga bort lätt avhjälpna hinder. För att lyckas kan det bli nödvändigt med ekonomiska stimulanser.

Inför euron – Sverige bör gå med i valutaunionen fullt ut

Valuta har inte direkt med den fysiska resan att göra men utgör ändå ett hinder. Med samma valuta som i omkringliggande länder, blir steget att även ta en tur över till Sverige mindre. Med samma valuta som en stor del av de utländska turister som kommer till Sverige har i sina hemländer, skulle såväl turister som näringsidkare bättre kunna bedöma sina kostnader respektive intäkter. Med samma valuta minskar också de variationer i kundtillströmning som beror på variationer i växelkurs. Därför vill vi gå med i valutaunionen fullt ut, och införa euron.

Kultur som attraherar

Kultur och turism är enligt Anholt Nation Brands Index två av Sveriges svagaste områden⁴. Det som framförallt drar ner Sverige är att vi inte uppfattas ha något intressant kulturarv. Vi anses starkare inom mer nutida kultur, dock tämligen osynliga och okända, med några få undantag. Ingmar Bergman, Astrid Lindgren och Abba är exempel på personer som fått internationellt genomslag och som också har eller kommer att få resmål tillägnade sig i Sverige. Kraften i detta är svår att mäta. Föga anade Junibackens grundare Staffan Götestam vilken dragningskraft Karlsson på taket skulle ha på Ryska turister. Ett annat exempel på hur kultur kan ge effekt på turistströmmarna är den tyska tv-serien Inga Lindström. En tv-serie där allt kretsar kring intressanta miljöer i och kring Sörmland.

Stärk stödet till regionala och lokala kulturinstitutioner

Kultur bidrar till regioners attraktivitet. Vi vill förstärka och utveckla den kulturella infrastrukturen i hela landet. Stödet till regionala och lokala kulturinstitutioner, som länsbibliotek, läns museer, länsteatrar och länsmusiken bör öka. Detta stärker också regionernas möjligheter att lyfta fram sidor i sin kulturhistoria som kan vara intressant också för tillresta turister. Även länsstyrelserna har här en viktig roll, till exempel vad gäller spridandet av samisk historia och kultur till allmänheten.

Genom ökad samverkan mellan såväl regionala aktörer som ideella organisationer, forskare och andra lokala aktörer kan man hitta lösningar för att bevara kulturmiljöer, stärka små privata museer, hembygdsföreningar, folkrörelsearkiv med mera, som tillsammans bidrar till regionens attraktivitet. Det är också viktigt att såväl organisationer, nätverk och entreprenörer ges möjlighet att använda och utveckla kulturarvet och kulturmiljöer för att på så sätt öka allmänhetens tillgång. Samtidigt behöver man föra en kontinuerlig diskussion kring vad det är man vill visa upp. Frågan om vad som är genuint dyker ofta upp. I Jukkasjärvi har man tamrenar som man visar upp för turisterna, något som väcker dubbla känslor för dem som bor i regionen. Det är inte på riktigt. Samma sak gäller hundspannen som också är ett nytt inslag. Oavsett vad man till slut bestämmer sig för att göra är det viktigt att samarbetet är fruktbart för alla inblandade. Här har den offentliga sektorn en viktig roll att spela, både som en som ser helhetsbilden och som neutral medlare mellan olika samhällsintressen.

Gör kultursponsring avdragsgill

Det finns många områden där näringsliv och kultur skulle kunna dra nytta av ett utökat samarbete. På samma sätt som de avdragsgilla kostnaderna påverkar och främjar det lokala idrottslivet, skulle möjlighet att dra av kostnader för samarbete med kulturen kunna stärka och främja det lokala kulturlivet. Folkpartiet vill därför att skattelagstiftningen ändras så att den goodwill som företag får genom samarbete med kulturen motiverar avdragsgilla kostnader.

Skapa nationella evenemangsentrum

Evenemangsturister och konferensturister ger ofta större intäkter än andra typer av turister varför det finns anledning att särskilt främja den typen av turism. Folkpartiet har sedan länge drivit att Sverige aktivt ska verka för att få fler stora internationella idrottsevenemang till vårt land och regeringen har nu satsat pengar på en uppbyggnad av ett nationellt kompetenscentrum för att få internationella idrottsevenemang till Sverige. Det som behövs är inte bara statliga garantier utan också en särskild evenemangsorganisation som kan ge kompetensstöd och ekonomiskt stöd till arrangörer av vissa evenemang. Förutom inom idrott behövs detta

---

⁴ Sverige bilden 2010, Svenska Institutet

även inom kultur och vid större sammankomster inom mötesindustrin. Staten behöver också en beredskap för hur sådana evenemang i framtiden ska hanteras ekonomiskt och på annat sätt. Detta bör ingå i den nationella strategin. Även lokalt behövs det en strategi för hur man kan stödja evenemang. Här är samverkan mellan politik, det lokala näringslivet och föreningarna av central betydelse.

Folkpartiet vill därför skapa nationella evenemangscentrum, inom sport, kultur och internationella möten, samt forma en strategi som även inkluderar hur regeringen ska gå till väga vid ansökning och arrangemang av internationella evenemang

Utforma regelsystemen för vår natur så att de gynnar naturturismen

Med löfte om tystnad, glesbygd och natur lockas många turister hit. De söker lugn och ro och sysselsätter sig med vandring, fiske, långfärdsskidor och skridsko. Detta är definitivt en framtidsbransch där fler och fler upptäcker hur de kan kapitalisera de resurser vi har. Ett exempel på trycket inom näringen är att hela 80-90 procent av eleverna på KY-utbildningen med inriktning sportfiske i Forshaga har jobb inom branschen ett par månader efter avslutad utbildning. Den svenska allemansrätten står sig ganska unik i världen och det är ett exempel på regler vi ska värna. Andra regler som påverkar näringens möjligheter att utvecklas är till exempel möjligheterna att ta betalt för att åka i skidspår och reglerna kring jakt och fiske. Vi värnar till exempel det kustnära och småskaliga fisket. Även reglerna kring samebyarna och rennäringen påverkar såväl samernas som andras möjligheter att bedriva näringsverksamhet i anslutning till dessa.

Matlandet Sverige

Mat är oerhört viktigt för helhetsupplevelsen och Sverige börjar bli allt bättre inom detta område. Förhoppningsvis är dagens resenärer inte lika hårda i sitt omdöme som en av våra liberala förebilder Mary Wollstonecraft, som i sin bok På resande fot liknar den svenska maten vid franska karikatyrer. Särskilt svårt hade hon för blandningen av socker och kryddor i allting, till och med brödet. Alliansen har redan satsat 160 miljoner kronor på visionen om Matlandet Sverige. Pengarna ska bland annat gå till kompetensutveckling hos företagare och för att stödja förädling, logistik, distribution och marknadsföring av småskalig livsmedelstillverkning och utveckling av företag inom mat och turism. Detta är något vi vill bygga vidare på. För att Sverige ska bli ett matland i världsklass krävs utbildning i världsklass, men också goda förutsättningar för de entreprenörer som verkar inom näringen.

Yrkeshögskola och fortsatt fokus på kvalitet i högskolans utbildningar

Mat kan vara oerhört viktigt för att profilera en region, tänk knäckebröd, renskav, rökt ål, spettekaka, polkagrisar och genast kommer du också att tänka på en region. Därför är det viktigt att vi har de bästa kockarna för att profilera vår matkultur, men också kunskap och kompetens kring marknadsföring och paketering. Genom ökad kvalitet i utbildningarna och stärkt samverkan med näringslivet kan såväl mat- som turist- och besöksnäringen stärkas.

”Här i Jämtland finns 11-12 juridiska samebyar, men det har inte gått att köpa renkött här. Stora aktörer har gått in när säljarna är möra och köpt allt till skampris eller så har köttet sålts till vänner och bekanta.”

Per-Åke Wahlund, Smakriket i Jämtland

Den nya Yrkeshögskolan innebär ökat fokus på kvalitet i utbildningen och ökad chans till en gedigen yrkesinriktad utbildning. Utbildningsanordnarna ska även ha ett nära samarbete med näringslivet. Även inom högskolan pågår ett kontinuerligt arbete med att höja kvaliteten.

Lyft tillsynen av livsmedelsproducenter till regional nivå

Den småskaliga hantverksmässiga livsmedelsbranschen har utvecklats mycket under de senaste åren. Alliansen har också lyckats reducera en mängd av de administrativa kostnader som man framför allt inom livsmedelsområdet möter. Detta är en process som vi inom Folkpartiet gärna vill fortsätta. Ett steg på väg kan vara att inrätta tillståndslotsar lokalt, för att på så sätt underlätta företagarnas kontakt med kommunen. Ett annat problem är att de inspektörer som ska besluta om godkännande av livsmedelstillstånd och därefter utföra kontrollerna kan sakna kunskap om hantverksmässig tillverkning av livsmedel. De arbetar ofta efter samma principer som vid inspektioner av storskalig livsmedelsindustri. Ett sätt att lösa problematiken med bristande kompetens hos miljöinspektörer skulle kunna vara att inrätta regionala inspektörer eller rådgivare med specialinriktning på småskalig livsmedelsproduktion.

Gårdsförsäljning utan att riskera Systembolagets monopol

Gårdsförsäljning av vin hos småskaliga producenter skulle vara positivt ur ett turisthänseende. Samtidigt finns det en risk att vi, om vi tillät gårdsförsäljning, skulle riskera att vi inte längre får behålla vårt undantag inom EU när det gäller Systembolagets monopol. Därför avvaktar vi inom Folkpartiet den rättsliga prövningen av den finska gårdsförsäljningen. Om prövningen skulle visa att gårdsförsäljningen av vin är förenligt med ett bibehållande av Systembolagets försäljningsmonopol, kan Folkpartiet liberalerna öppna för att gårdsförsäljning av vin ska tillåtas också i Sverige. Folkpartiet vill med andra ord se över möjligheterna att tillåta alkoholförsäljning i samband med tillverkning och smakprovning utan att för den skull riskera Systembolagets monopol

Samverkan och samordning

En stor andel av turistnäringens företagare är småföretagare, som i hög grad är beroende av varandra och det omgivande samhället. Även det omgivande samhället drar nytta av det tillflöde av kunder som turistnäringen drar till sig. Därför finns det ett starkt nyttovärde i samverkan och samordning.

Turismens betydelse måste mätas

För att vi verkligen ska förstå turismens påverkan på vår ekonomi och ekonomins tillväxt behöver vi ha bättre siffror. Inte minst vid investeringar i turism på regional nivå eller i diverse evenemang är det viktigt att få en fullständig bild av hur stor nyttan av turismen verkligen är. Sverige är här ett av de länder som ligger långt fram i utvecklingen. Det man använder är så kallade satelliträkenskaper, som är baserade på nationalräkenskaperna⁵. Vi inom Folkpartiet ser gärna att detta arbete fortsätter att utvecklas, såväl nationellt som inom EU. Viktigt är dock att detta inte får ske till kostnad av mer informationsinsamling för företagens del.

Turistpolitisk strategi lokalt och regionalt

Alla kommunledningar bör ta fram ett turistpolitiskt dokument/en strategi för hur de tillsammans med turismnäringen ska och vill utveckla turismnäringen i kommunen. Det viktiga att betona är rollen som samordnare och marknadskompletterande aktör. Kommunen har helhetsperspektiv och dessutom tid och kraft att samla många små aktörer. Därigenom kan man agera såväl smörjmedel som medlare när olika intressen ställs mot varandra.

Det handlar alltså inte om att offentliga sektorn ska börja sätta ihop paketresor eller anpassa kollektivtrafiken efter privata näringsars behov. Däremot ska man se till att vara en lyhörd

---

⁵ publikationer.tillvaxtverket.se/Download.aspx?ID=1015

samarbetspartner. Det kan handla om allt från att sätta upp skyltar över historiska platser, stötta hembygdsgårdar eller underlätta för turister att ta med cykel och skidor på bussen eller tåget. Kommunen kan också genom sitt helhetsgrepp medla mellan olika intressen.

”Fiskekort via sms? visst, men då kommer folk inte ut till affärerna och handlar mat på plats. Samma sak med fiskekort för större områden, då tappar man engagemanget ute i byarna.”

Joakim Svensson som är fiskerikonstulent på Länsstyrelsen i Jämtlands län

”För skoterturisterna är det en djävla röra med betallederna. Jag har inget problem med att man tar betalt, men det går ju inte att hålla reda på var gränserna går.”

Per-Åke Wahlund, Smakriket i Jämtland

Inom såväl fiskerinäringen som skoterlinjerna är områdena som avgiften täcker ofta mycket små och samverkan mellan de olika ideella organisationerna som administrerar avgifterna saknas. Ett av motiven är att man vill få ut folk till de små butikerna som finns i området och som annars riskerar att gå omkull. Det finns därför motstridiga intressen.

Den offentliga sektorn ska stödja turistnäringen uthålligt

Turistnäringen behöver stödjas på ett uthålligt sätt, både vad gäller miljö, ekonomi och sociala aspekter. Inte sällan får man offentlig finansiering, exempelvis från EU vilket leder till kortsiktighet i arbetet. Här är det viktigt att de regionala och lokala aktörerna har ett långsiktigt mål för ögonen. En långsiktig evenemangsstrategi kan vara ett sätt. Det finns också ett värde såväl vad gäller långsiktigheten som marknadsmässigheten att involvera privata aktörer.

”Folk var trötta på projekt och blå dunster i ögonen. Ingen hade tidigare tänkt på hur det fungerar ekonomiskt”

Per-Åke Wahlund, Smakriket i Jämtland

Det offentliga uppdraget ska drivas i samklang med turistnäringen

Många av de uppdrag som offentlig sektor har, genomförs redan idag i samklang med turistnäringen. Länsstyrelser håller koll på fiskebeståndet, till nytta för fisketurismen, kommuner hanterar avlopp, beviljar dispenser för strandnära byggen, sätter upp skyltar och vindskydd längs med vandringsstråk och plogar isar för skridskoåkare. Ofta handlar det om ett utökat uppdrag i och med att antalet turister mångdubbelt kan överstiga antalet kommuninvånare. Precis som i fallet med Trafikverket kan dialogen utvecklas liksom de metoder som används vid finansiering.

Marknadsföring av svensk turism ska vara marknadskompletterande

Det är inte den offentliga sektorns roll att i alla sammanhang vara den som driver och finansierar gemensam marknadsföring. Det kan mycket väl göras av aktörerna själva, särskilt på regional nivå där kopplingen mellan avkastning och gjorda investeringar är tydligare. Däremot är det svårt att uppbåda privat kapital för att marknadsföra Sverige som nation. Därför ställer vi oss bakom alliansens kraftigt ökade anslag om 50 miljoner extra till Visit Sweden. Ett annat argument för den gemensamma marknadsföringen är att en ganska liten del av de pengar som turisterna spenderar går till det vi normalt räknar som turism. Huvuddelen går till shopping, livsmedel, nöjen, transporter och andra näringar som huvudsakligen är inriktade på de lokalt boende. Problemet är bara att det inte faller sig naturligt att delta i marknadsföring av och investeringar i turistnäringen för exempelvis en livsmedelsaffär. Det innebär att även på regional nivå finns ett samhällsintresse i att komplettera gemensam marknadsföring.

Offentlig sektor ska undvika att konkurrera med privata alternativ

I sin iver att främja näringen går den offentliga sektorn ofta in mer och mer på det området

som normalt hanteras av de privata aktörerna. Det kan gälla marknadsföring, paketresor i form av samordning av boende och upplevelser eller fria inträden på museer. Många små museer, till exempel Persåsens Snillerike i Jämtland, drivs idag på helt marknadsmässiga grunder. Vi inom Folkpartiet vill därför betona vikten av att den offentliga sektorn, så långt de är möjligt, undviker att konkurrera med privata alternativ.

Arbetet bakom denna rapport

Inför framtagandet av denna rapport träffade vi mängder av företagare och andra aktörer inom näringen. Tre formella länsbesök gjordes med företagsbesök och rundabordssamtal i Jämtland, Värmland och Dalarna. Folkpartiet deltog även på såväl den stora turist- och resemässan; TUR-mässan som Tillväxtdagen som är precis i anslutning till mässan och som vänder sig till branschens folk. Idéer och förslag hämtades in genom samtal och tyck-till-blanketter. Ett femtiotal blanketter lämnades eller skickades in. Andra betydelsefulla men mer informella besök som gjorts är bland annat Kneippbyn på Gotland och Malmköpings camping.

Värdefulla tankar och idéer har vi även fått från bland andra Michelle Winkel, Essam El-Naggar, Anita Brodén, Christer Nylander, Nina Larsson, Hans Backman, Agneta Berliner med flera.